

Fins aquí la notícia sobre Germanor Vilanovina, segons la documentació que hem utilitzat, bàsicament l'arxiu de Ventosa i Roig, que mor a mitjans de 1961.

No coneixem l'abast real que va tenir aquest moviment. D'una banda, pel que fa als actes de commemoració de Francesc Macià, objecte inicial de Germanor, hem d'adonar-nos que en aquells anys qualsevol gest d'afirmació nacional i de recuperació de la història, esdevenia una actitud revolucionària. El feble suport popular de la convocatòria podia argumentar-se, com fa Ros-sell, per l'amenaça repressiva del règim, però al mateix temps d'aquell fracàs també podia deduir-se l'escassa representativitat del moviment. De qualsevol manera s'evidenciava una certa anàlisi deformada de la situació real del país des de la llunyania de l'exili.

D'altra banda, l'intent de coordinació entre els vilanovins de l'exterior, que residien a diversos països, i els de l'interior, proposant iniciatives conjun-tes, va ser una tasca lloable. Potser la "Biblioteca d'estudis vilanovins i de la seva comarca" que Rius Vila va encetar a mitjans dels anys seixanta tenia la llavor en aquella proposta de l'exili.

Notes

¹ Entrevista a A. Virella, *L'Hora del Garraf*, 11 d'agost de 1995, reproduïda al llibre de recull bibliogràfic d'Albert Virella editat per l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, 1995, p.40.

² Aquell treball de Joan Ventosa i Roig va ser publicat finalment l'any 1983 per la Fundació Roca i Galès.

³ Humbert Pardellans (1914-1968). Fill del fotògraf "Adlert" de la Rambla, Pardellans fou comandant de l'exèrcit republicà. Exiliat a París, es va guanyar la vida com a professor de castellà a l'acadèmia Berlitz de la capital francesa. Publicà un llibre de contes "Dotze hores". V. Albert MANENT, *La literatura catalana a l'exili*, Barcelona, Curial, 1989, 2ª edició, p.155.

⁴ Carta de R. Rossell a J. Ventosa, 6 de setembre 1958 (Arxiu Conxita Ventosa).

GERMANOR VILANOVINA

GASPAR D'ARINYÓ, CASTELLÀ DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Alba Vallès i Formosa

Durant la lluita que mantingueren els exèrcits de Joan II d'Aragó amb la Generalitat de Catalunya en el període històric de 1462 a 1472, el conseller Gaspar d'Arinyó es mantingué fidel a la causa reial. Per tal motiu li foren atorgades, el 25 de setembre de 1464, els drets, fruits i emoluments de la castellania de Vilanova i la Geltrú. El senyoriu pertanyia aleshores al noble Joan de Montbui i de Tagamanent, servidor del que havia estat nomenat Rei d'Aragó, comte de Barcelona i d'Urgell, el Condestable Pere de Portugal. Fou a casa del dit noble que, malauradament, moriria aquest monarca el 29 de juny de 1465, després d'una sobtada indisposició durant la defensa de Manresa -en la que hagué de confiar el comandament al capità portuguès Gil de Teyde-, lloc des d'on sortiria la seva civera conduïda per l'ardiaca Francesc Colom fins a la sala del tinell del Palau Reial de Barcelona¹.

Gaspar d'Arinyó fou secretari de Joan II d'Aragó i, posteriorment, també ho seria del seu fill Ferran el Catòlic. El seu pare, Francesc d'Arinyó, que havia estat secretari i conseller d'Alfons el Magnànim, posseïa la senyoria del marquesat de Camarasa, Cubells i Montgai, a la Noguera, dins el comtat d'Urgell. La va cedir el 1428 a aleshores Joan de Navarra a canvi de la meitat de Calaceit. Aquest, posteriorment, el 4 de desembre de 1429, la vendria a Lluís de Coscó i Desvalls, diputat de la Generalitat de Catalunya.

Els Arinyó i els Coscó mantingueren una llarga relació. Ens consta que Leandre de Coscó, clergue i comanador d'Ossera, va celebrar el 8 de febrer de 1513 un contracte amb Gaspar d'Arinyó, senyor de la dita baronia. Però el rellevant del cas per a nosaltres és el fet que Leandre de Coscó -aleshores cambrer del cardenal Roderic de Borja, futur papa Alexandre VI- seria el traductor al llatí de la famosa carta que l'Almirall Colom enviaria al tresorer de la Corona d'Aragó Gabriel Sanxis -cosí seu- sobre la descoberta del Nou Món.

Curiosament, els Arinyó emparentaren amb les famílies dels Monsuar i dels Monrós (Montsuar i Montrós). Simona d'Arinyó, senyora de Favara, es va casar amb Gerard de Monsuar, senyor de Torregrossa. La filla d'ambdós, Leonor de Monsuar i d'Arinyó, ho féu amb Lluís de Monrós. La seva cosina germana, Violant de Monrós, fou l'esposa del capità Lluís Colom i Bertran, de la ciutat de Barcelona, el qual va participar en la defensa de l'Empordà, al servei de la Generalitat de Catalunya, on fou greument ferit. Després s'exilià a Sicília acollit pels Cabrera, Comtes de Mòdica. El seu fill, Pere Colom i Monrós, és qui el cronista aragonès Zurita, en els *Anales de la Corona de*